

Сергій Ковальчук

студент гр. ФМСм-22,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Володимир Дмитрів

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Прикордонні митниці раннього Середньовіччя мали скоріше наглядові, або моніторингово-регулюючі функції – недопущення вивозу зброї ворожим народам та контроль за цінами на окремі групи товарів. Поширення набули ринковий збір, мито за провіз, продаж та супроводження вантажу. Рідше стягувалося також ввізне мито, ставки якого були вже значно вищими, ніж в античний період, що суттєво гальмувало торгівлю. Але в цей час спостерігається таке несприятливе дійство як занепад товарно-грошових відносин призводить, що в кінцевому підсумку призводить до реанімації натуральних форм стягнення мита. Середньовічні форми мита втрачають характеристики податку на міжнародну торгівлю та повертаються до функціонального рівня збору.

Із падінням Стародавнього Риму на світову торговельну арену виходять нові гравці – Візантія, Італія, Іспанія, Франція, Німеччина та арабські країни.

Візантійська торгівля, що базувалася на економічному підґрунті колишнього Риму, стримувалася через різноманітні державні обмеження та монополії (наприклад, торгівля шовком). Високі мита, що встановлювалися імператором, шкодили міжнародному товарообміну. Відомі випадки, коли торгівцю вигідніше було спалити корабель із товаром, ніж платити мито [1].

Тенденція розвитку середньовічних міст сприяла розширенню італійських Амальфі, Венеції, Пізи, Генуї та Флоренції, купці яких контролювали ключові торговельні потоки Італії, та користувалися привілеями безмитності далеко за її межами. Активна торгівля велася зі слов'янськими народами: Тана (Азов) та Судак були основними складськими містами.

Починаючи з XV ст. Україна вступає у період запорізького козацтва. В руках запорізьких козаків була вся торгівля Польщі, Литви, України і Південної Росії XVI-XVIII ст. Першим торговим партнером запоріжців була Туреччина. За договором 1649 р турецького султана з «Військом Запорізьким і народом руським», тобто з вільною Україною, сторони взяли на себе такі обов'язки: Туреччина – надавати українським купцям право вільно плавати по Чорному та Білому морям зі всіма їх портами, у будь який час заходити у порти та скільки завгодно стояти там. вільно спілкуватися з купцями материкових та річних міст з питань продажу, купівлі і обміну; будувати у портах складські приміщення (тобто безмитно торгувати в Турецьких володіннях), а Україна – перешкоджати запорізьким та донським козакам нападати на Османську Імперію. Завдяки чому на Запорозькій Січі були свої митні порядки. З архівних документів 17-16 століття можливо побачити, що кораблі, не доходячи до Січі версту, витримували 20-ти денний карантин і входили до бухти безмитно.

Нову економічну систему формували різноманітні чинники. Великі географічні відкриття сприяли притоку золота та срібла до Європи, що спричинило здорові інфляційні процеси. Як наслідок, товарно-грошові відносини отримали додатковий стимул, економіка – «розігрів», а світова торгівля – нових обертів, заснованих на концептуально нових фінансово- економічних началах. Одухотворені золотою лихоманкою економісти та політики стверджують прогресивну для того часу наукову парадигму – меркантилізм. Останній сприяв первісному накопиченню капіталу для зародження та розвитку мануфактурного виробництва та капіталістичних відносин [2].

Список використаних джерел:

1. Калюжна Н., Сторожчук В. Тарифний захист економіки України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 5. С. 20–35.
2. Ломейко Ю. А. Актуальні проблеми зовнішньоекономічного співробітництва України та шляхи їх розв’язання. *Наукові праці НДФІ*. 2014. № 1. С. 148–157.